

Gospodarske stvari.

Razglasi

osrednega odbora štajerske gospodarske družbe v Gradcu.

I. Državne podpore drevesnicam in trsovniceam.

Če bode visoko c. k. ministerstvo kmetijstva v pospeh sadjereje in vinoreje po vsih krajih, v katerih še ni vinorejskih družeb, za to leto razpisalo podpore, se načela, katerih se je pri podeljevanju teh podpor držati, že zdaj naznanjajo s tem namenom, da se vse o pravem času stori, česar je treba, da se oni pogoji izpolnijo v dosego izrečene nakane.

Ta načela so:

1. Podpore se le okrajnim zastopom za okrajne drevesnice in trsovnice ali srenjam (občinam) za srenjske (občinske) drevesnice in trsovnice izplačujejo, ako

2. se dokaže, da je prilično zemljišče po pravnih listinah zagotovljeno v stalno odmembo omenjene nakane, in se

3. od okrajnega ali srenjskega zastopa izreče, da se zaveže:

- a) dobljeno podporo le v napravo in vzdrževanje drevesnice in trsovnice porabiti;
- b) o porabi podpore ob svojem času račun ali rajtingo položiti;
- c) drevesnico tudi za pouk šolske mladosti pripuščati in požlahtnjena drevesca sosednim kmetovalcem po nižani ceni oddajati.

Osredni odbor štajerske gospodarske družbe si pa pridržuje pravico pozvedovati po poslancih o stanju podpiranih drevesnic, in ako bi zvedelo, da podpora zaradi ktere koli nedostatkosti svojega namena ne dosega, tirjati, da se sprejeta podpora nazaj plača.

II. Nakupovanje goveje živine za pleme.

Osredni odbor je sklenil za dražbo plemenitih bikov in telic v starosti od 1 1/2—2 let čiste Muricodolske in Marijindvorske krvi, ki bode sred meseca maja t. l. v Gradcu, ne le na gornjem, ampak tudi po srednjem in spodnjem Štajerskem iz državne podpore nakupiti in je s tem nakupovanjem poveril c. k. deželnega živinskega zdravnikarja gospoda dr. M. Klingau-a v Gradcu.

Tisti kmetovalci tedaj, ki imajo take za plemo popolnoma pripravne in čistokrvne živine, bike in telice za oddajo, naj svoje ponudbe z natančnim popisom plemena, starosti in cene najdalje do sred meseca aprila naznanijo, da se morejo ta živinčeta v prvih dneh meseca maja od naših pooblaščenecv ogledati oziroma nakupiti.

V Gradcu meseca februarja 1874.

Osredni odbor štajerske gospodarske družbe.

Gospodarske skušnje.

Nova iznajdba za namakanje travnikov.

Vsaka voda ni dobra na travnik, — tako pravi marsikateri kmet; al Čeli in za njimi tudi Korošci, gornji Štajerci, Moravci in drugi so spričali, da je vsaka voda dobra na travnik, ako se le prav rabi. Po teh deželah imajo močilnike, v katere vodo vjemajo, in jo vsak večer ali vsako jutro po travniku izpuščajo; če pa voda sama na sebi ni dobra, denejo nekoliko gnoja v močilnik, kar se prav obilno izplača. Kolikor več sena se po takem namakanju travnikov pridela, to vsi dobro vedo. Vendar se tako močilo travnikov dozdaj ni moglo zelo razširiti, ker zapiranje in odpiranje zatvornice močilnika je stalo 6 do 10 glđ. na leto, če je močilnik blizu kake hiše bil; ako je pa travnik z močilnikom dalječ od hiše bil, kar se večidel primeri, se je pa odpiranje in zapiranje zatvornice v močilniku le takrat izplačalo, ako je bilo več travnikov in tedaj več močilnikov zaporedoma in tudi dosti vode zraven. Al kje pa je potem kontrola (nadzorstvo) za odpiranje?

Jaz sem pa zdaj iznajdel prav prosto naredbo, po kateri voda sama zatvornico, kedar je močilnik z vodo napolnjen, odpre, kedar pa voda po travniku izteče, zatvornica spet nazaj pade in odtok močilnika zaklene. Vsak tesar to pripravo, ako jo je videl, lahko naredi.

Dobil sem od vis. ministerstva predpravo (privilegijo) in sem pripravljen vsakemu za majhne krajearje to narediti.

Večidel vsak kmet ima v kakošnem kraju pašnika kake prostor, kjer je en palec (colo) močen studenec ali potok blizu; s toliko vode se dá en do treh oralov pašnika dobro namakati in tako v najboljši travnik spremeniti.

Prosim vas, ki take močilnike za namakanje travnikov že imate, da se hitro v frankiranih pisemih na-me obrnete, da vam vsem, ki ste v enem kraju, ob enem gori omenjeno samodelalno zatvornico naredim. Ko bodo drugi gospodarji očitni dobiček videli, bodo vas gotovo posnemali. Dobro bi bilo, da bi vsaka kmetijska družba, podružnica in vsaka kmetijska šola en močilnik moje znajdbe dala narediti.*

Na sv. Gori, 5. svečana (pošta Sava, Südbahn.)
Šimen Kosmač, administrator.

Amerikanski rožni krompir.

Leta 1869 so začeli v Ameriki novo sorto krompirja pod gori povedanim imenom saditi. Že seme so jako drago plačevali. Ta krompir je debel, podolgat, na obeh koncih kakor prirezan. Kožo ima tanko, gladko in nekako rožne bliščave. Meso je trdo, belo in močnato in se da prav nagle skuhati. Tudi zori kmalu in je krompir v

*) Ko zvemo ceno te naprave, jo razglasimo.
Vred.

8—9 tjeđnih po sajenju popolnoma zrel. Poleg tega se ta krompir dolgo časa ohrani, je nespremenljive dobrote in svoj dober okus izvanredno dolgo obdrži. Proti mrazu ne le v kleti, ampak tudi kot rastlina na polju je malo občutljiv in se odlikuje po posebni obilnosti močica, (Stärke). Tudi skoro štirikrat toliko rodi kot drugi navadni krompir. Dobro bi ga bilo torej saditi. Seme se dobiva: Ernst Bahlsen, Samenhandlung in Prag, Rossmarkt 59., colni cent po 8 gld. 75 kr. Nemško ime je: „Early Rosenkartofel“.

Dopisi.

Iz Maribora. (Zbor kat. polit. društva v Mariboru) se je dné 8. marcija jako lepo vršil. Prišlo je mnogo vrlih mož iz St. Ila in Ruš, od sv. Petra in Kamce, iz Lempaha in Jarenine, iz Slivnice in Hoč. Bilo jih je kakih 136. Prvi je govoril inženir g. Simettinger iz Gradea. V dobro premišljeni nemški besedi nam je razložil nesrečne posledke novih „verskih“ postav. To pa zato, ker bodo nove verske homatije že itak razdražene ljudi po cesarstvu še bolj vznemirile in razdražile. Tudi drugi govornik č. g. dr. Gregorec, je besedoval o istem predmetu. Dokazoval je, da so nove verske postav prav za prav posnetek pruskih. Le na videz so bolj pohlevne, pa bolj nevarne. Segajo v pravice, katere sv. cerkvi niso dali umrljivi ljudje, ampak živi Bog. Škofov, župnikov in kaplanov postavljati in odstavljati ima svetne vlade minister, ki utegne vsako leto drug biti: zdaj katoličan, za njim Luteran, Jud ali frajmavrer. Sicer pa so nove postav tako nasnovane, da se ne morejo kmalu djanski rabiti, če škofi in mešniki sv. cerkve ne izdajo in liberalcem pri izpeljavi ne pripomagajo. Toda blizo misliti ni, da bi duhovni pastirji Gospodovo cerkev izdali. Zato bodo liberalci ali božje pravice sv. cerkve zopet priznali — ali pa, kar je verjetniše, še s hujšimi postavami pritiskovali in prav po prajzovskem trinoštvu katoličanstvo pri nas preganjali. Toda čem bolj bodo strune napenjali, hitreje bodo počile, — zlasti če smo katoličani opazni, složni in stalni. Zmaga bo naposled gotovo naša. Priporočena in graški podobna resolucija o verskih postavah se je potem sprejela enoglasno; vsi navzočni so se izrekli zoper take posilne postav. —

Potem je prvosednik, g. grof Brandis, nasvetoval adreso ali pismo do našega mil. knežškofa. V tem pismu se prosi višji duhovni pastir, naj čvrsto in neprestrašeno brani božje pravice sv. cerkve, vedešči, da ga podpirajo vsi verni cele škofije. Adresa se je sprejela enoglasno. Naposled je še g. Žmavec, kaplan v Kamci, v prav mikavni besedi razložil, da liberalci le zato več srenj tiščijo pod klobuk enega liberalnega

župana, da bi svojo oblast med ljudmi razširili in utrdili. Ljudje nebi imeli od prevelikih srenj druga, kakar to, kar imajo od silovito dragih okrajnih zastopov, namreč — večjih plačil, slabših stez in pa menj varnosti zraven liberalnih veliko-županskih strahonjev. Poslušalci bili so z govorom jako zadovoljni. Vsem gg. govornikom izrekamo dostojno hvalo. — (Vredništvo pa reče: Le tako naprej, neustrašeno in dosledno!)

V Šmartnem pri Vurmburgu 10. sušča. (Trojni umor!) Dne 6. marcija v noči se je zgodil v našem dozđaj mirnem in tihem kraju strašen umor. —

Andrej Kunač, kovač, 23 let star, sin bogatih km. starišev pri sv. Marjeti na Pesnici, se je pred 4 tedni k nam priženil. Vzel je pošteno 30letno hčer rajnega kovača Petriča, pri katerem se je bil A. Kunač nekaj let popred svojega rokodelstva izučil. Mislé, da dobi na svoje stare dni dobrega zeta, privoli v to mati, 70letna udova Petričeva. Po poroki pri sv. Marjeti se preseli pred 4 tedni Kunač na svoje novo posestvo v Ciglencah, pri katerem je že od nekđaj kovačnica. Brž v prvih dnevih svojega zakona je A. Kunač, kakor spričujejo njegovi sosedi, svojo ženo Ančko in staro njeno mater že pretrepaval tako, da ste bili prisiljeni enkrat v temni noči od hiše pobegniti in si pri sosedu M. . . prenočišča prositi. V svoji kovačnici še dozđaj A. Kunač ni začel ničesar delati; mesto dela pa je pridno zahajal v neko krēmo, kder se mu je, kakor pripovedujejo ljudje, potuha dajala od nekoga ženstva.

Pri sodnijski preiskavi pa so našli v njegovem žepu pismo pisano 28. februarja t. l. že zapечатeno, pa brez naslova, namenjeno, kakor ljubeznjive in prijazne besede v pismu kažejo, neki milici v Gradeu. 6. marcija zvečer proti 11. uri pride A. Kunač iz omenjene krēme proti svojemu domu, od ktereга vidi, kakor pravi, dva človeka bežati. Mislé, da sta tatova, ustrelji za njima in zgineta. Potem gre k sosedu in ga prosi, naj gre z njim gledat, kaj se je v hramu zgodilo, češ, da se boji, da so tatovi v njem. Ko v hišo stopita, najdeta vse tri hišne prebivalce mrtve ležati. V prvi izbi leži v postelji 70letna udova, poleg nje njena rejenka in vnukinja 8letna Ana Kolarič, v drugi izbi pa mrtva mlada žena Kunačeva. Kunač se še v noči odpravi na materni dom k sv. Marjeti, da materi žalostno novico naznani, ter pride drugo jutro blizo 10. ure zopet nazaj. Popoldan ob 1/3 3 se začne sodnijska preiskava po preiskovalnem sodniku g. Peharcu iz Maribora, kteremu gre hvala za njegovo marljivo in neutrudljivo delovanje, kajti preiskava je trajala od 1/3 3. ure popoldan do 5. ure v nedeljo jutro. Ker so vse reči v hramu in zunaj hrama nepremaknjene bile, tudi ničesar poškodovanega najti ni bilo, ni misliti, da bi bili roparji strašnega umora krivi. Jako sumljiv je A. Kunač sam, ktereга je dal sodnik zgrabiti